

[Bernhard Baunsgaard]

Og jeg vil gerne her også citere, hvad fru Mette Madsen sagde: »Jeg ville ønske, at vi havde råd til at bruge noget mere på teatret.«

Jeg tror, at fru Mette Madsen mener det helt alvorligt, men jeg vil gerne vende det lidt om og sige: har samfundet råd til at lade være at ofre mere på teatre netop nu? Efter min mening nej.

Vi nærer vel alle sammen meget stor beundring for Ibsen, og hvad der kunne præsteres af teater i slutningen af forrige århundrede, og jeg synes, at når vi har denne store beundring for Ibsen, skulle vi lige tænke over, hvad det var for et teater, man havde dengang. Det var det, man kan kalde det borgerlige teater. Det var betalt af borgerskabet, og det, som Ibsen gjorde, var at sætte borgerskabets idealer og holdning til debat. Det var jo det, der skete med »Et dukkehjem«.

Jeg mener, at borgerskabet dengang fik utrolig meget af det teater, det betalte, nemlig diskussionen om, hvorvidt dets holdninger og idealer nu var holdbare og rimelige.

Det er derfor, jeg vil vende fru Mette Madsens ord om og sige: vi har slet ikke råd til at lade være at have et godt teater, for det er det gode teater, som skal sætte vore holdninger til debat, og intet fornuftigt menneske kan jo i fuldt alvor hævde, at vore holdninger er gode nok, al den stund vi tillader bare sådan en ting som, at vore unge går arbejdsløse rundt og ikke får lært noget. Derfor trænger vi til at få denne samlede lovgivning omkring dansk teater. Jeg nærer ingen illusioner om, at det nogen sinde vil lykkes at skaffe tilstrækkelige bevillinger til den del af teatret, der virkelig tør sætte vore holdninger til debat, medmindre det bliver som led i en samlet lovgivning.

Loven om Det kgl. Teater, som dansk teaterlovgivning bygger på, er fra 1935. Man kan vel lidt ondskabsfuldt sige, at teatrets opgave er at give gode, sunde oplevelser, der ikke forstyrrer hverken den enkelte eller samfundet for meget. Det gentages i samtlige teaterlove. Naturligvis burde formålsparagraffen for dansk teater være at give gode forestillinger, for min skyld gerne på Det kgl. Teater; det, som vi har dér, er jo nationalteatret. Men så vil jeg føje til, at derudover er det teatrets opgave virkelig at fremstille og give forestillinger, der kan få os til at diskutere vore holdninger og vore idealer. Det er jo det eneste sted, vi virkelig kan få rystet

vore holdninger og få taget dem op til nyvurdering.

En af de andre ordførere her i dag, hr. Per Stig Møller, har skrevet en lille bog, der hedder »Orwells håb og frygt«. Deri påviser han det, som vi kan få hos kunsten, og som vi ikke får nogen andre steder, nemlig at det er kunstneren, der før nogen anden i dette samfund kan påvise, hvor det bliver skævt. Jeg synes, hr. Per Stig Møller har gjort det udmærket med hensyn til Orwell. Orwell rejste jo diskussionen, om et socialistisk samfund overhovedet er foreneligt med bevarelsen af den personlige frihed. Orwell håbede, at det var det, men det var kunstneren, der først gav os den virkelige diskussion. Det er det, vi skal have af vores teatre, og det er det, vi giver dem alt for ringe vilkår, alt for ringe rammer, til at give os, og det er derfor, vi skal have løst op. Jeg må bede ministeren om hurtigt at få nedsat et udvalg til at tage diskussionen om det danske teater som helhed op, for jeg ved da godt, at flertallet herinde skal have meget til Det kgl. Teater, for at der kan blive noget til det eksperimenterende teater. Det er jo aldrig særlig sjovt at få sine idealer plukket i stykker, men det er jo nødvendigt, for at vi kan få et bedre samfund.

Jeg vil gerne sige om de enkelte lovforslag, at jeg ikke kan acceptere ministerens forslag. Hvordan man end vender og drejer det, går ministerens forslag ud på, at der skal være flere til at bestemme, hvad der gives på teatrene, og man kommer ikke væk fra, at det, der først kommer i farezonen, er det nye og det eksperimenterende. Der er jo ingen tvivl om, at vil man have mange i teatret, skal man i vore dage spille »Pygmalion«, mens derimod den forestilling af Fassbinder om den brændende by, som Århus Teater gav, kan blive en succes, men der er en stor risiko for, at den ikke bliver en succes, og at den koster alt for meget. Derfor: når der bliver sat klemme på økonomien, er det naturligvis de eksperimenterende forestillinger, der glider ud.

Jeg vil sige om dette, at til trods for, at vi giver det eksperimenterende teater så ringe kår, kan vi dog gud ske lov glæde os over, at man ganske roligt fra teatrene sætter sig ud over de stramme formålsparagraffer og eksperimenterer og af og til giver os forestillinger, der virkelig prøver at ruske op i os. Det gælder ikke alene Århus Teater, det er bare